

[Dossier aigua / 6] Ens cal un nou PH?

Albert Punsola (/autor/albert-punsola-44)

26/05/2004

 Previsió de la sèrie i capítols publicats, [aquí](http://sostenible.cat/node/106137)
(http://sostenible.cat/node/106137).

 Un gir de 180 graus La victòria de José Luís Rodríguez Zapatero en les passades eleccions generals suposa un canvi radical en la política hidrològica. Zapatero va anunciar en el seu [discurs](#) [d'investidura](#)

(http://elpais.com/elpaismedia/ultimahora/media/200404/15/espana/20040415elpepunac_1_P_PDF.pdf) que hi hauria una reforma en profunditat del PH en el marc d'una nova política de l'aigua. Aquest nou enfocament es basa en l'aplicació del [projecte de llei elaborat pel PSOE el 2001](#) (http://www.psoe.es/ambito/politicadelagua/docs/index.do?action=View&id=4491) com a alternativa al PH del PP. D'entrada, es va anunciar la paralització definitiva del transvasament de l'Ebre i altres infraestructures i la seva substitució per projectes -literalment- més eficients, menys conflictius i més barats. El gir copernicà del partit guanyador de les eleccions general compta amb el suport d'una àmplia majoria de forces polítiques parlamentàries i amb l'oposició del PP. Dins d'aquest partit hi ha hagut força malestar pel fre al PH. Els presidents de València i Múrcia ho han expressat de manera especial tot fent un front comú per reclamar el transvasament de l'Ebre. Ambdós presidents continuen defensant que és una obra imprescindible pel desenvolupament de les seves respectives comunitats.

El PH del PSOE El PHN del PSOE redactat el 2001 és força diferent del presentat per aquest mateix partit [el 1993](#) (http://www.fundicot.org/planpsoe.htm). Aquell primer projecte posava força èmfasi en els transvasaments i en les tradicionals polítiques d'oferta. L'actual, en canvi, ha tingut en compte, per una banda, els canvis legislatius a nivell europeu -les directives- i l'emergència de la nova cultura de l'aigua. Així, aquest PH té, entre els seus objectius, repercutir els costos reals de l'aigua en els preus especialment en els regadius. També vol incidir en aspectes com la sobreexplotació dels aqüífers i la degradació dels ecosistemes hídrics. El PH reconeix l'existència de dèficits en certs indrets, però a diferència de l'anterior PH, no pretén pal·liar-los amb una macroferta. La idea principal és fer disminuir els dèficits atacant-ne les seves causes, que es resumeixen la mala gestió dels recursos hídrics. Els dèficits han de ser corregits amb mesures de racionalització i estalvi i de modernització de les infraestructures. Per altra banda, mesures com la reutilització d'aigües residuals, l'obtenció d'aigua del mar a través de dessaladores o la creació dels bancs públics de l'aigua anirien dirigides a aquest mateix objectiu.

Transvasaments condicionats Recordem que un dels arguments més utilitzats en les mobilitzacions contra l'anterior PH ha estat el conjunt d'efectes negatius que comporten els transvasaments. El nou PH contempla la possibilitat de realitzar el que en diu: transferències entre conques. No obstant això, la diferència amb l'anterior pla és que ara es marquen unes condicions molt restrictives per realitzar aquestes transferències de recursos hídrics, o transvasaments. En primer lloc, el transvasament s'estudiaria a partir de la constatació que existeix una impossibilitat tècnica, econòmica o ambiental per atendre un dèficit hídric determinat. Per tant, no seria una obra promoguda pel govern de forma generalitzada, sinó una qüestió a considerar a partir de la situació esmentada -per altra banda, una situació de caràcter força excepcional-. El resultat favorable d'una avaluació d'impacte ambiental seria determinant per adoptar la mesura d'execució d'un transvasament. Aquesta decisió es prendria en un marc de concertació institucional i d'adopció de mesures de política territorial. És molt important assenyalar que es fixarà un llindar mínim d'existència de recursos hídrics en la conca que cedeixi aigua. De manera que, per sota d'aquest llindar, no es podrà efectuar cap transvasament.

Importància de la dessalació En la línia d'evitar en la mesura que sigui possible els transvasaments, el nou enfocament de la política hidrològica dóna rellevància a la [dessalació](http://www.iter.es/dpto%20sistemas/doc-varios/desalinizacion.pdf) (<http://www.iter.es/dpto%20sistemas/doc-varios/desalinizacion.pdf>), una tecnologia menystinguda pel PP sota l'acusació de ser costosa i 'contaminant'. La ministra de medi ambient, Cristina Narbona s'ha mostrat obertament partidària de la dessalació. La ministra ha indicat que es tracta d'una tecnologia de ràpida evolució que en una dècada ha estat capaç de reduir els seus costos en un 50%. Des del punt de vista estrictament ambiental, Narbona ha dit que actualment ja operen plantes de dessalació alimentades per energia eòlica (<http://www.gem.es/MATERIALES/DOCUMENT/DOCUMENT/g01/d01204/d01204.htm>). En aquest sentit, Genoveva Català, secretària general del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat, assenyala que el balanç ambiental de la dessaladora pot ser favorable encara que no estigui alimentada per una energia neta si s'aconsegueix reduir les emissions d'efecte hivernacle amb l'extensió de l'energia eòlica o solar, a nivell general, de manera que en el còmput global "el que es perdi per una banda, pugui ser guanyat amb escreix per l'altra". La prioritat ha de ser obtenir aigua del mar per davant dels rius. El motiu és --segons Narbona- que l'escalfament global reduirà els cabdals dels cursos fluvials.

Les confederacions hidrogràfiques Un altre aspecte fonamental de la nova política de l'aigua serà la reforma de les confederacions hidrogràfiques. La crítica socialista se centra en el fet que aquestes institucions -afirmen- no garanteixen ni el control sobre l'ús de l'aigua ni el control sobre la seva qualitat. La gestió de l'aigua a cada conca ha de respondre a criteris de cohesió social, eficiència en l'ús i restauració d'ecosistemes. El compliment d'aquests criteris ha de poder-se avaluar amb indicadors objectius a fi de perfilar adequadament les polítiques corresponents. A partir d'aquesta base, el govern del PSOE vol reorganitzar el govern de l'aigua a Espanya en la forma expressada en el [document](http://www.psoe.es/ambito/politicadelagua/docs/index.do?action=View&id=24415) (<http://www.psoe.es/ambito/politicadelagua/docs/index.do?action=View&id=24415>) La reforma de los organismos de cuenca. De forma sintètica, aquesta reforma aposta per un nou model d'administració de la conca oberta a la participació de les comunitats autònomes, els usuaris i altres agents socials i on la gestió dels ecosistemes seria prioritària. A nivell estatal, es crea una Conferència Sectorial de l'aigua l'objectiu és la coordinació efectiva de totes les polítiques públiques al voltant de l'aigua.

El model català Des del govern català, la [gestió de l'aigua](http://mediambient.gencat.net/aca/ca/home/inici.jsp) (<http://mediambient.gencat.net/aca/ca/home/inici.jsp>) s'ha marcat com una prioritat i es volen implementar un conjunt de mesures que aconseguixin la plena incorporació de les Directives comunitàries que hi fan referència. El primer objectiu, ja aconseguit, va ser desmantellar el PH del PP i ara es planteja un Pla alternatiu de l'ús de l'aigua a Catalunya, així com un Pla nacional de gestió d'aigua que es desenvolupa a través de diversos programes parcials que estan en sintonia amb la nova cultura de l'aigua. Aquesta orientació és compartida pels tres partits de govern. Una de les qüestions abordades en el pacte per un govern catalanista i progressista va ser la necessitat d'una política de gestió del cicle integral de l'aigua a Catalunya. Genoveva Català, secretària general del Departament de Medi Ambient i Habitatge parla de la filosofia bàsica d'aquesta política: 'Volem gestionar la demanda i no pensar en transvasaments com el del Roine que suposen insistir en la política d'oferta. Es una qüestió de coherència, després d'haver-nos oposat al transvasament de l'Ebre'. Segons Català, 'l'esforç del nostre govern passa per fer una nova política hidràulica i això vol dir pensar seriosament l'estalvi, la restauració dels aqüífers i la gestió de l'aigua com un bé escàs aplicant la reutilització, sempre que sigui possible per obtenir-ne el màxim rendiment'. Un altre dels grans objectius estratègics és la recuperació de la conca de l'Ebre, del riu i del Delta. La Generalitat tindrà potestat per fixar-ne el cabdal ecològic.

Els projectes alternatius El Conseller de Medi Ambient, Salvador Milà, ha acordat amb la ministra Cristina Narbona la posta en marxa d'una sèrie de projectes alternatius al transvasament de l'Ebre a Catalunya, que figurava en l'anterior PH presentat pel PP. La finalitat d'aquest conjunt de projectes és aportar més aigua a les conques internes catalanes: uns 145 Hm3 l'any. Aquest volum és inferior als 190 Hm3 any que el transvasament de l'Ebre preveia tot i que des del Ministeri del Medi Ambient s'assegura que, cas d'haver tirat endavant l'anterior PH, el volum real transvasat hagués estat per sota dels 190 Hm3. Segons Genoveva Català, 'és important que els projectes seleccionats puguin presentar-se a la [Comissió Europea](http://europa.eu.int/comm) (<http://europa.eu.int/comm>) abans del 31 de juliol, d'aquesta manera podran obtenir fons de cohesió, un finançament que no podem

perdre'. Entre aquests projectes es troben: la construcció d'una planta dessaladora a l'àrea metropolitana de Barcelona, l'ampliació de la de Tordera, la restauració de la continuïtat hidrològica de l'Ebre i la millora dels seus ecosistemes, així com nombroses intervencions de descontaminació, recàrrega d'aqüífers i millores de la xarxa d'abastiment. **Objectius i complicitats** En el govern català existeix el convenciment que per fer efectives les alternatives i aconseguir els objectius marcats, cal replantejar-se el model territorial vigent i anar cap a un de més sostenible. 'És evident -assenyala Genoveva Català- que la nova cultura de l'aigua és l'expressió del concepte general de la sostenibilitat en aquest camp'. Un canvi de model socioeconòmic és un objectiu més ambiciós, que requereix la complicitat dels agents socials i econòmics. En aquest sentit, en el departament de Medi Ambient existeix el convenciment que el diàleg amb aquests agents serà possible i donarà resultats a curt termini. **Conclusions** El gir polític, primer a Catalunya i després a Espanya, ha creat les condicions per donar un tomb radical a la política hídrica. Finalment, l'esperit de la nova cultura de l'aigua pot tenir la seva expressió concreta en la legislació i en les accions del govern. De tota manera el canvi no serà automàtic. Cal canviar formes i procediments i també formes de fer de les institucions, les empreses i cadascú de nosaltres. La política no ho farà tot. Una cosa ha quedat clara: no es poden satisfer les demandes indefinidament sinó fer tot allò que calgui per contenir-les. Sembla que l'oposició al PHN hagi desprestigi aquest acrònim en el nostre subconscient lingüístic. En realitat ens cal un nou PHN -i tot un seguit de mesures complementàries- perquè no existeix transformació ni bona gestió sense planificació. **ENTREVISTA AMB RAFAEL MADUEÑO** *President d'Eco Mediterrània, Fundació per al medi, la terra, la natura i la qualitat ambiental*

Per què la llei d'aigües del 1985 no ha posat ordre en la situació d'aquest recurs i ara està ja passada?

La llei d'aigües del 1985 va ser un avenç respecte al passat però necessita una adaptació a la nova Directiva europea de l'aigua. Aquesta directiva ha introduït tota una sèrie de criteris que reforçaran els més avançats de la llei del 85. De fet, el problema amb aquesta llei -com en totes- és que ha estat fruit d'una transacció i ha estat aplicada per uns gestors de l'aigua que són els mateixos de fa 30 o 40 anys, ja sigui en les Confederacions Hidrogràfiques com en altres organismes. Alguns d'ells en concret, sense dir noms, provenien del franquisme. En aquest col·lectiu de gestors destaquen per la seva importància els enginyers de l'estat, un cos molt important que ha planificat i dirigit la política de l'aigua.

Quina és la filosofia d'aquests gestors? Les confederacions hidrogràfiques, per exemple, obeeixen a la filosofia de donar satisfacció a totes les demandes sense tenir en compte que l'important és la gestió del recurs perquè doni satisfacció, però no només a les exigències econòmiques, sinó a les biològiques, que són tan importants o més que les primeres perquè ens garanteixen la pervivència com a col·lectiu a llarg termini. **Però la idea de l'aigua com a recurs gairebé il·limitat estava, i està, molt estesa....**

Recordo una frase quan jo era diputat al Parlament de Catalunya fa uns anys que es va pronunciar mentre discutíem un pla hidrològic per les conques internes. Vaig sentir dir-li al director general d'aigües el següent "Escolta el problema avui en dia de l'aigua no és important, és una qüestió de pagar: a mi, si em paguen, jo porto l'aigua on me la demanin" Doncs bé, vaig pensar, malament anem! Això hi diu tot, una frase com aquella significa que no s'entén l'aigua com un recurs essencial per a la vida sinó com un producte més. I com a tal es pot vendre, transportar i emmagatzemar com si parléssim de llapis o de llibretes i aquest és el gran error. **Quan comencen a canviar aquestes velles percepcions?**

La lluita contra el Pla Hidrològic de l'anterior govern ha posat en qüestió tota aquesta filosofia. Aquesta ha estat, per dir-ho així, la seva virtut a banda, clar, d'acabar aturant el PH del PP. La nova cultura de l'aigua s'estava desenvolupant, però, entre els entesos, els científics, les ONGs i grups

ecologistes. El més important -i insòlit- és que ha fet el salt a l'opinió pública i als partits polítics. La incompetència de certs polítics en la forma matussera de presentar el PH i el fet que afectés directament als interessos d'una part de la població ha ajudat també a que un concepte d'experts es posés a l'abast de tothom. **La primera proposta de PH del PSOE tinc entès que no era massa sostenibilista.** A l'any 93 la proposta socialista en aquest terreny obeeix a la política tradicional de l'aigua, és a dir, satisfer les demandes partint de la base que l'aigua que baixa pels rius es perd al mar. Ara, què ha passat en aquests anys? Doncs el que deia: les mobilitzacions de la societat arriben al partit socialista -i evidentment a d'altres- que són capaços de capgirar la seva posició i assumir-ne un altra. **Quin paper hi té Cristina Narbona?** Cristina Narbona ja estava en sintonia en la nova cultura de l'aigua des d'abans. El que és rellevant és que es produeix aquest canvi d'opinió de manera generalitzada però no perquè sí, sinó per convenciment. I així ha arribat al president del Govern fins al punt que ha fet de la reconsideració del PH una de les seves primeres decisions. **I a Catalunya, quin ha estat el procés?** A Catalunya ha passat el mateix. He de dir que en un primer moment el PSC no tenia aquesta nova cultura de l'aigua tan assumida però ara sí i és una de les prioritats de govern acordada amb els altres socis del tripartit. **Què faran els partidaris de l'anterior PH?** Els grups de pressió que existien en el passat encara hi són i pressionaran amb força per posar pals a les rodes. El fet que el PP hagués convertit aquesta política antiquada de l'aigua en un dels eixos principals de la seva política i la frustració de certs sectors econòmics, especialment els vinculats al sector turístic, tindrà la seva importància en el futur i ho veurem. **A quins sectors es refereix?** Al sector de la construcció i a certs sectors agrícoles de Múrcia i Alacant. Per altra banda, el cos tècnic i administratiu de les Confederacions també seran un entrebanc a vèncer. **Hi ha perill d'anar enrera?** El transvasament de l'Ebre segur que no es farà però la nova cultura de l'aigua implica moltes més coses i aquí els lobbies que hi són contraris mantindran la seva postura. Això vol dir que no podem baixar la guàrdia i que probablement hauran de continuar

les mobilitzacions. **Deia vostè que la nova cultura de l'aigua no només està en contra del transvasament de l'Ebre...** La nova cultura de l'aigua passa per desincentivar certes activitats econòmiques com construir aquestes macrourbanitzacions en el litoral que van acompanyades de camps de golf absolutament insostenibles. Passa també per regular els consums en funció de les possibilitats i per fer una millora global de les canalitzacions. Cal establir com a mínim tres xarxes diferents per l'aigua; la d'aigua potable, la de l'aigua residual i la de l'aigua sanejada que podem reutilitzar per altres usos. Ara estem netejant els carrers i regant els jardins amb aigua potable, que és una cosa insensata! **Què me'n diu del següent argument dels lobbies: no es pot parar la construcció ja que mou l'economia d'aquest país?** El que no es pot tolerar és l'estímul d'una activitat econòmica com la construcció perquè creixi el PIB. Això és pensar malament perquè creem una necessitat que no tenim i a sobre ens lliga de peus i mans. Que jo sàpiga es construeix per una necessitat real i no com s'ha fet en un poble de la costa mediterrània on hi viuen 13,000 persones a l'hivern i 130.000 a l'estiu i encara segueixen construint!! Això no té sentit i no té res a veure amb el desenvolupament. Es una autèntica bogeria. **Fer negoci és legítim, no?** Jo no tinc res en contra de l'activitat econòmica. Ara, perquè un senyor tingui beneficis per anar construint de la manera absurda que he dit abans, jo com a ciutadà he de veure malmès un paisatge i sobretot no tenir aigua suficient, crec que aleshores existeixen certs límits. No pot ser que el recurs sigui limitat i l'activitat econòmica que se n'aprofita il·limitada. Un senyor constructor ha de saber que pot construir però que si ho fa en un lloc determinat, allà no podrà tenir aigua. El plantejament fins ara era: construïm on ens doni la gana i ja portarem l'aigua. I ha de ser: podem constuir aquí si no hi ha aigua? **Això és una norma sense excepcions?** Evidentment que hi pot haver una mica de màniga ampla i, si els recursos hídrics no està molt lluny, portar-los, però cal valorar si els costos econòmics, socials i ambientals de portar aquesta aigua són més elevats que els beneficis que podem obtenir del fet de transportar-la. **Ens cal un nou Pla Hidrològic?** Un pla hidrològic no és només una

distribució de l'aigua sinó una planificació complexa que ha de recollir aquests elements que li he anat comentant. Evidentment que ens fa falta un pla hidrològic perquè hem de planificar per nosaltres i per les generacions futures. Aquest pla hidrològic ha de ser l'eina que la nova cultura de l'aigua necessita per transformar la realitat.

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/noticia/dossier-aigua-6-ens-cal-un-nou-ph-0>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/noticia/dossier-aigua-6-ens-cal-un-nou-ph-0>)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

**Diputació
Barcelona**

(<http://www.diba.cat>)

[Arxiu \(/arxiu\)](/arxiu)

[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](/tagclouds/chunk/3)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)

[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

(<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>)

(<http://www.twitter.com/xarxasost>)

(<http://youtube.com/xarxasost>)

([rss.xml](#))
